

VARDUVININKŲ SVEIKINIMAI

(...) Ypatingai šį vakarą pagerbdavo Jonas ir Janinas. Joninių išvakarėse (birželio 23 d.) visiems Jonams duris apkaldavo vainikais. Tai buvo didžiausias pagerbimas. Vainikų pinti rinkdavosi pavakarėj, kol šviesu, kol matosi. Taip pat reikėjo žinoti, kokio didumo to Jono durys, kuriam neš vainiką. Stengiasi, kad nebūtų per trumpas. Vainiką nešė sutemus, kad nepamatytų Jonas, kuriam nešė. Vainiką kalant apie duris, jas užremdavo ir stipriai laikydavo. Jeigu, užgirdęs triukšmą, Jonas norės išeiti pažiūrėti laukan - negalės. Prikalę vainiką, greit skubėdavo iš kiemo išeiti, kad nepamatytų Jonas. Tačiau varduvininkas lyg matęs, lyg nujausdamas, kitą dieną vaišindavo vainiko nešėjus saldinais. Taip buvo pagerbiami Jonai ir Janinos. Ažuolo lapų vainikai buvo pinami ir kitiems varduvininkams: Antanui, Petruui, Juliui, Onai... Vainikų daug pindavo. Būdavo metų, kai vienam Jonui užkabindavo ant durų net po penketą vainikų. Pynė juos iš serbentų lapų su uogom, iš bruknienojų, pataisų. Bet daugiau tai iš azuolo lapų. Nupynę ir užkabinę ant durų vainiką, jį apkaišydavo bijūnais, kitokiom darželio gėlėmis. Vainikus nešė šią naktį visiems Jonams ir Janinoms, bet, pasak vienos moters iš Aleksandravėlės, buvo ir tokių Jonų, kuriems prikalsi, "tai ir užmuš". Tai tiems jau nenešė. Jokių kitokių dovanų Jonams nenešė. Palyginti visai neseniai, maždaug prieš 20 metų, vainikų nešimo tradicija šiose apylinkėse ėmė nykti.

Dabar retai ką tepagerbia vainiku. Apie Obelius apvainikuodavo Jonas ir prie laužo. Uždėdavo jiems iš žolynų arba iš rūtų nupintus vainikus. Iš kitokių gėlių nupindavo Jonui juostą ir prie laužo jį apjuosdavo, po to kilnodavo tris kartus aukštyn. Juostą užrišdavo kas nors iš artimųjų arba pana bernui. Rišdavo juostą ir rytojaus dieną (birželio 24 d.). Kartais vietoj vainiko prie durų prikaldavo po berželį abiejose durų pusėse. Tai taip pat darydavo vakare, nematant šeiminių. Berželių viršūnes sulenkėdavo ir ant jų uždėdavo dar vainikėlių. Su berželiais duris papuošdavo ne tik Jonams. Taip darydavo per jonines patys namiškiai sau, vaikai taip pagerbdavo tėvus.

Taigi Kupolinės buvusios ne tik Jono šventė, bet ir savotiška šeimos šventė.

Kupolinių šventimas išlikęs šiose apylinkėse iki šių dienų. Iki šių dienų deginami laužai, stebulės, susirenka jaunimas. Ir šiais laikais nuo aukštesnio kalno birželio 23 dienos vakare suskaičiuotum apie dešimtį ir daugiau ugnių. Tik nebėra senovinių papročių, nebeskamba taip dainos, nebe taip pinami vainikai ir daug rečiau jais sveikinami varduvininkai. Daugelį šių papročių pakeitė išgertuvės. Kupolinių laužai sukraunami iš mašinų padangų, į laužą priverčiama tepalų ir pan. Iš vienos moteries pasakojimo:

- Unksčiau da ir aš nuveidavau pre laužą. Kuriais čia metais nuvejau, tai kaip užsikūrė juodas padangas, kaip sugava galvų baisus kvapas - tai dabar ir kojas nebekeliu.

Šiame krašte varduvininkus pagerbdavo vainikais. Siam tarsi "nematant", naktį užspiria duris, apvainikuoja jas azuolo lapų vainiku ir skubiai visi pasišalina. Jono vainiką papuošdavo lauko ir darželio gėlėmis, nes visos tokiu metu žydi. Varduvinkas, jeigu spėja, vaišina sveikintojus čia pat, prie apvainikuotų durų, o jei ne - kviečia kitą dieną. O kai kurie šeiminkai atsiliepdavę gryčioj būdami ir nesirodydami: "Kalkit, nekalkit vainiką - aš degtinės neturiu".

Vainikų nešdavo daug. Kai kuriam Jonui net du ar tris. Jeigu azuolų arti nebuvo, pynė iš uosio, klevo, alyvų ir jazminų lapų.

Kartais abipus durų pastatydavo ir pritvirtindavo du berželius. Jeigu gryčios durys mažos, tai juos sulenkia ir suriša, jei durys aukštesnės - įkasą į žemę abipus durų. Moškėnuose buvo bent keturi Jonai. Vainikuodavo visus. Kuriam vainiko nebeužteko, tam prikaldavo du berželius. Pasak Jono Baltušio iš Kalpokų kaimo, g. 1919 m., jeigu, prikalus vainiką, šeiminkas nevaišina, "užrišam arba užspiriam, kad laukan neišeitų".

Vienur (*Motiekų k., Jakiškių k.*) *jan'moms* draugės vainikus pynė iš lauko gėlių, Jonas apvainikuodavo.